

HPV eli papilloomavirus

Kaikki, mitä sinun tulee tietää HPV:sta.

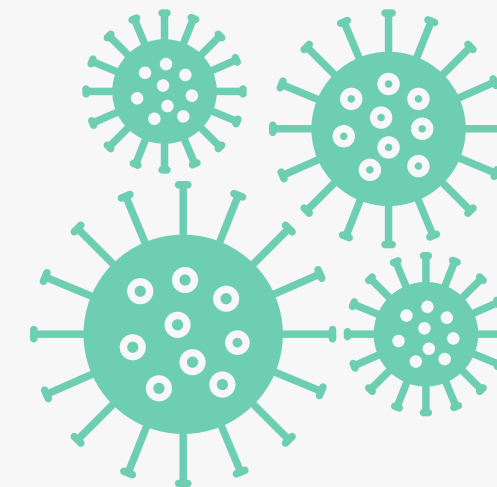
Mikä on HPV?

Ihmisen papilloomavirus (*human papilloma virus*, HPV) on pääasiassa sukupuoliyhteydessä tarttuva virus. HPV on hyvin yleinen ja lähes jokainen saa tartunnan jossakin kohtaa elämäänsä. Virusta todetaan etenkin seksuaalisesti aktiivisilla nuorilla.

HPV-infektio on usein oireeton, minkä vuoksi useimmat sairastavat sen tietämättään. HPV-infektio löytyy usein sattumalta HPV-testillä tai papakokeessa.

Suurin osa infektioista paranee itsestään. Osa infektioista saattaa kuitenkin pitkittyä ja johtaa kohdunkaulan syöpään.

Papilloomaviruksia tunnetaan noin 200 erilaista tyyppiä. Näistä noin 40 voi aiheuttaa sukupuolielinten HPV-infektion.

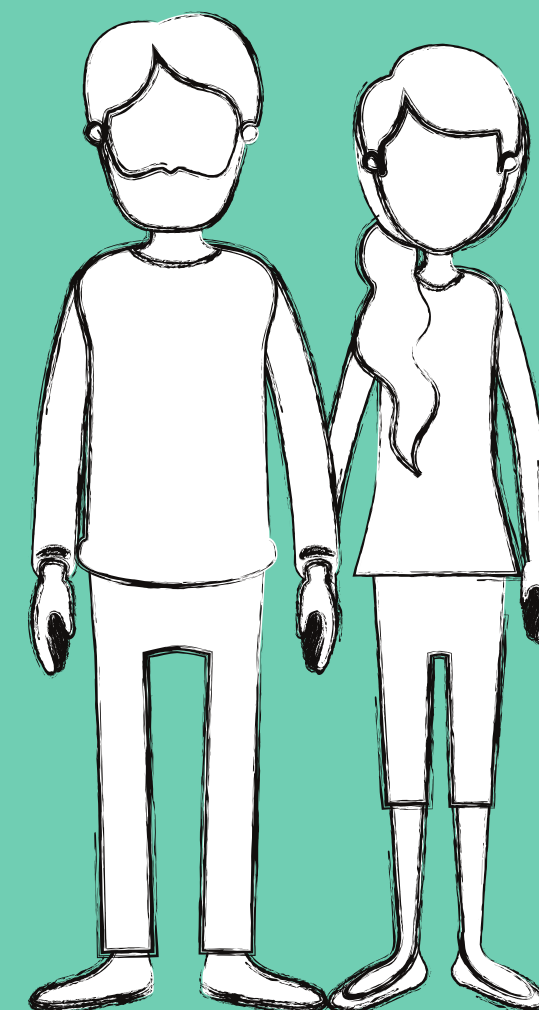

Miten HPV-tarttuu?

HPV tarttuu sukuelinten limakalvo- ja ihokontaktin kautta. Yleisimmin virus tarttuu suojaamattomassa yhdynnässä, mutta se voi tarttua myös ilman yhdyntää. HPV ei tartu saunan lauteilta tai WC:stä. Virus ei myöskään tartu veren tai muiden eritteiden välityksellä.

Naisella HPV-infektion riski korostuu, sillä virus pääsee helposti tunkeutumaan kohdunkaulan alueen soluihin. Vaikka yleisin paikka viruksen aiheuttamille solumuutoksille on kohdunkaula, voi muutoksia esiintyä myös emättimessä ja ulkosynnyttimien limakalvoilla.

Joka kolmannella hieman yli 20-vuotiaalla naisella on tälläkin hetkellä korkean riskin papilloomavirusinfektio.

Miten HPV todetaan?

Papilloomavirusinfektio todetaan kohdunkaulan alueelta otettavasta näytteestä. Tartunnan seurauksena aiheutuneita solumuutoksia etsitään irtosolunäytteiden eli papa-näytteiden avulla.

Infektio voidaan todeta myös HPV-testin avulla, joka otetaan kohdunsuulta irtosolunäyteharjalla gynekologisen tutkimuksen yhteydessä. Näytteen otto vastaa papanäytteen ottoa. HPV-testiä tullaan todennäköisesti käyttämään tulevaisuudessa yhä enemmän kohdunkaulan syövän seulonnassa.

Naiset saavat kutsun seulontaan viiden vuoden välein 30-65 vuoden iässä. (joissakin kunnissa seulontaan kutsutaan myös 25-vuotiaat).

Nuoremmilta papakoe voidaan ottaa, jos sille on tarvetta esimerkiksi oireiden perusteella.

Mitä seurauksia HPV voi aiheuttaa?

HPV-infektiosta voi seurata vakavia komplikaatioita, kuten esimerkiksi erilaisia syöpiä. Noin yhdellä kymmenestä sukuelinten infektiosta pitkittyy ja saattaa muodostaa syövän esiasteita. Osa esiasteista kehittyy varsinaiseksi syöväksi. HPV voi aiheuttaa myös muita seurauksia.

Kohdunkaulansyöpä

Osa HPV-infektioista pitkittyy ja voi johtaa pahanlaatuiseen kohdunkaulan syöpään. Kohdunkaulan syöpä on globaalisti vulvallisten toiseksi yleisin syöpä.

Muut syöpätyypit

HPV-infektio voi edetä ulkosynnyttimien, emättimen, siittimen tai peräaukon syöväksi. Myös osa pään ja kaulan syövästä johtuu HPV-infektiosta.

Kondylooma/Syylät

HPV voi aiheuttaa syyliä käsissä tai jalkapohjissa. Myös sukuelimissä voi esiintyä syylämäisiä muodostelmia, eli kondyloomia.

Muut riskit

Kohdunkaulan syövän esiasteet ja niiden hoito lisäävät ennenaikaisten synnytysten riskiä tulevissa raskauksissa.

Voidaanko HPV-infektiota hoitaa?

Oireettomille HPV-infektioille ei ole hoitoa, mutta syövän esiasteita voidaan hoitaa poistamalla ne. Kondyloomat voidaan poistaa tarvittaessa apteekista saatavilla reseptilääkkeillä tai poistamalla ne lääkärin vastaanotolla.

Sukuelinten HPV-infektioista yhdeksän kymmenestä paranee itsestään kahden vuoden sisällä. Lieviksi syövän esiasteiksi edenneet solumuutokset vaativat seurantaa. Vakavammat solumuutokset poistetaan kohdunkaulasta kirurgisesti sähkösilmutka- tai laserhoidoilla.

Miten suojautua HPV-infektioilta?

Paras keino suojautua tartunnalta on HPV-rokote. Se suojaa hyvin valtaosalta niiltä pahanlaatuisia muutoksia aiheuttavilta papilloomavirustyypeiltä, jotka sisältyvät rokotteeseen. Kansallisessa rokotusohjelmassa rokotteen saavat maksutta 5.-6.-luokalla olevat oppilaat. Jos lapsi ei jostain syystä ole saanut HPV-rokotuksia 5.-6.-luokalla, hänen on mahdollista saada HPV-rokotukset maksutta myös peruskoulun 7.-9. luokalla, tutkintoon valmistavan koulutuksen aikana (TUVA-opiskelijat), työhön ja itsenäiseen elämään valmistavan koulutuksen aikana (TELMA-opiskelijat) sekä toisen asteen oppilaitoksessa esimerkiksi lukiossa tai ammattiopistossa. Rokotteen voi ottaa myös myöhemmin, aikuisenakin. Paras hyöty rokotteesta on silloin, kun se on otettu ennen seksielämän alkamista.

Kondomin käyttö vähentää tartuntoja. Papilloomavirusinfektioita ei kuitenkaan pysty täysin estämään kondomin käytöllä, koska virus tarttuu myös ympäröivältä iholta. Kondomin arvioidaan estävän noin 70 prosenttia tartunnoista.